

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Jugoslovansko vprašanje.

Bolgarska, ki je bila doslej vsaj na papirju — podložna Turčiji, je postala svobodna kraljevina. Bosna in Hercegovina, ki jo je Avstro-Ogrska doslej le upravljala, je nerazdružno vtelešena habsburški državi. Ti dve dejstvi sta sicer velik, a že davno pričakovan korak v razvoju balkanskega vprašanja. Avstrijska diplomacija dobro izrablja nasprotstva med balkanskimi narodi in trenutni položaj Turčije in Rusije. Polastila se je Bosne in Hercegovine enkrat za vselej. Brez nje nima Dalmacija za njo pravega pomena. A ta napredek avstroogrške moči ni bil brez žrtev.

Iz sandžaka Novipazar je morala Avstro-Ogrska svojo 3000 mož broječo posadko odpoklicati. Novipazar je kakor klin ločil Srbijo od Črnogore in posredno tudi od morja. Ta klin je bil zaseden po Avstro-Ogrski. V vojni bi ga sicer morala opustiti, ker bi Srbi iz Črnogore in Srbije mahoma uničili tamošnjo c. in kr. posadko, a že v miru je imel velikanski pomen, kajti oviral je svobodni promet med Srbijo in Črnogoro. Da je Avstro-Ogrska to postojanko zapustila, je zanjo velika izguba.

Druga žrtev je bila ta, da je Avstrija odstopila od vseh pravic na črnogorski obali. Izvrševala je doslej tam pomorsko varstveno delo. Črnagora ni smela imeti vojne mornarice ne utrjenih luk. Sedaj se to lahko zgodi.

Tretja žrtev Avstrije je, da najbrže ne bo zgradila železnice do Mitrovice.

Če vse to uvažujemo, ni avstrijski uspeh tolik, da bi bil vreden krvolitja. Naši bratje Srbi, ki so vsled intrige naših državnikov izšli praznih rok, hočejo začeti vojno z Avstrijo. Ogorčenje Srbov je umljivo. A če premislimo, da je Avstrija pridobila Bolgarsko in Rumunsko zase in da je tudi Italija mirna, je vsak srbski poskus v naprej brezuspešen. Škoda krvi! Škoda 100.000 mož — na obeh straneh največ Slovanov! — ki bi v tej vojni padli! Denar naj se raje porabi za notranje ojačenje.

Mi se veselimo svobode Bolgarske. Obžalujemo seve, da si je kupila Bolgarska to svobodo s tem, da mora sovražiti svojo sestro Srbijo. Jugoslovanska ideja še ni dovolj prešinila Bolgarov. Tu treba še daljnega dela. Srbija pa se naj potruži, da omogoči Bolgarom odkrito iskreno združitev z Jugoslovanstvom. Prizna naj jim prvenstvo na jugovshodnem Balkanu. Sama se naj pa zadovolji z zgodovinskimi pravicami do Stare Srbije in z gradnjo železnice do črnogorske obali. Zadovolji naj se s tem, da ji gre hočeš nočeš osrednje vodstvo in prvenstvo Jugoslovanstva že zaradi zemljepisne lege. Kdor pa hoče načelovati, mora drugim omogočiti, da se mu iskreno pridružijo.

Mogočno število Jugoslovanov je že združenih pod habsburškim žezlom. Razcepljeni smo pod njim na kosce, da nas lažje vladajo. A našli bomo pot, da se bratsko združimo in prederemo te umetne meje. Da hoče Avstrija razcepljenost še vzdrževati, to kaže ves njen sistem, to kaže tudi spačena ustava Bosne in Hercegovine, ki se obeta. Navidez je v naših deželah vse mirno, le žareči bliski včasih odkrijejo rane in gnjilobo vladnega sistema.

Mi se moramo združiti z brati. In avstro-ogrski diplomati naj dobro premislijo, kaj bolj kaže za njih državo: Ali združiti Slovence, Hrvate in Srbe, ki so zdaj pod habsburškim žezlom, v eno upravno celoto, ki zna biti vabljiva bratom onkraj Drine, ki zdaj gredo raje v smrt pod Turčina kakor pod Franca Jožefa, ali nadaljno netenje nezadovoljstva pri nas razkosanih avstro-hrvatskih Jugoslovanih, ki je toliko kot netenje čuta, da je vabljiveje iti preko Drine.

Položaj jugoslovanskega vprašanja se z aneksijo Bosne in Hecegovine ni poslabšal. Le bliža se sedaj za Avstro-ogrsko odločitev, kako stališče zavzame napram neizogibnemu zbližanju Jugoslovanov. Od nje je odvisno, ali se bo vršilo ž njo ali proti njej.

Politične vesti.

Cesar je z dopisi na vse evropske velevlasti sporočil, da proglašja Bosno in Hercegovino za nerazdelno sestavino dežel habsburške krone. Kot vzrok temu koraku navaja, da hoče Bošnjakom dati poseben deželni zbor.

Turki in Srbi so zelo razburjeni, ker se je Bosna priklopila Avstro-Ogerski. A do vojske radi tega ne pride.

Črna gora je sedaj tudi glede morja svobodna.

Sandžak Novipazar je zopet popolnoma pod turško oblastjo. Avstroogerska je imela 30 let tam posadko.

Knez Ferdinand Koburg se je proglasil za kralja.

V češkem deželnem zboru je še vedno obstrukcija.

V Gorici obstruirajo liberalni Italijani in klerikalni Slovenci. Na stotisoče ljudskega denarja gre v nič le zato, ker se — Berbuč, dosedanji deželni odbornik ne more in noče ločiti od plačanega stolca deželnega odbornika.

Grška je zasedla otok Kreto, ki je bil dozdej pravzaprav turški, a so ga upravljali Grki.

Domače vesti.

Zaplemba. Državni pravdnik je zaplenil št. 40. „Notranjca“, ki je izšla pretekli teden. Zaplenil je 34

notic in člankov ter uvodnik. Med zaplenjenimi mesti so tudi taka, ki v poprejšnji številki, ki po zaplembi ni izšla, niso bila zaplenjena. To označiti primerno ne moremo, ker nas sicer zopet zaplenijo. Še manj si upamo označiti c. kr. deželno sodišče, ki je zaplembo v smislu §§ 300, 302, 305 k. z. potrdilo. Ti §§ imajo v postavi naslov: vničdevanje (!) ali ponižanje naredb oblastnij in podšuntovanje zoper državne ali občinske oblastnije, zoper posamske organe vladarstva, zoper svedoke in zvedene može (§ 300), dalje draženje k sovražnosti zoper narodnosti itd. (§ 302) in javno poniževanje ali zaničevanje ustanov zakona, rodbine lasti ali pohvala nezakonitih ali nenravnih dejanj (§ 305). Zadnjič je bila zaplenjena „Resnica o krvavem večeru 20. septembra 1908 v Ljubljani“ v Jubilejnem letu (uvodnik), dalje notice: „Posledice ptujskih napadov v Ljubljani“, „Katere so nemške hiše v Postojni?“, „Kje so se navzeli belgijski vojaki sovraštva do nas“, „Izdajica ali strahopetnež“, „Ne pošiljamo otrok, posebno hčera ne“, „Med nemškutarji in lahoni“, „Več nemških trgovcev“, „Slovenke na deželi“, „Tvrdba Anton Krisper“, „Neki veletržec“, „Demonstracije pred sodiščem“, „Potnik tvrčke Kenda iz Ljubljane“, „Šipe“, „Govorice“, „Ljubljanski trgovci Kastner, Lassnigg in Ant. Krisper“, „Iz Postojne“, „Občinski svet glavne občine Rakek*“, „Bojkot laških trgovcev v Gorici“, „Postojnski trgovci“, „Postojnski nočni slikarji“, „Laži nemškega časopisja“, „Po Ljubljani“, „Tudi premožnejši nemški dijaki“, „Naši dijaki trpe lakoto“, „Kranjska hranilnica“, „Vse

*) Prej v »Slov. Narodu« objavljeno!

Listek.

V tihem slovesu.

Spisal Viljem Mazi.

(Konec.)

„Ničesar več, gospod Leopold, vse sem prejela, karkoli je prosila moja molitev. Nič drugega nisem želela, nego videti še enkrat tisti topli mladostni sen, pogledati samo enkrat vdano in hvaležno v vaše prijazne oči. Presrčna hvala in ne zamerite mi nikar!“

„In vi ne vprašate, kaj želim jaz od vas?“

„Kaj neki od skromne samotarke?“

„Nič drugega, le to mi dovoli, krasno dekletce, da pritisnem na tvoji dehteči ustni en sam poljub, poljub v pozdrav in slovo in tudi moji duši boš podelila pokoj . . . Ne zameri, da te tikam, daj tudi ti mene . . .“

„To naj bo sedaj, ko naju ne vidi živa duša, toda sicer, kot neznanca; saj veš, da je zapoved in obluba.“

„Kako ti je bilo ime prej?“

„Nina, me je klicala mati.“

„Spominjam se tega imena, da sem ga nešteto-krat napisal s čudno slastjo in vendar nisem vedel zakaj. Čul sem ga nekoč in je leglo v dušo in na ustne

in nisem vedel odkod je prišlo. Dovolj mi tedaj, Nina, tisti težko zaželjeni poljub.

Mir je bil v sobi, mir samostanski . . . Ura se je vstavila in luč je vgasnila pred podobo Krista.

* * *

Kako čudno je to spoznanje. Dve duši sta se iskali in sta se našli po dolgih dneh . . . Našli sta se v bridkosti in sta se potolaženi poslovili.

* * *

Ni bilo več od tega dne sestre Doroteje pred razpelom. Luč je vgasnila na veliki petek in je vgasnila za vselej.

V celici je ležala revica. Sama je bila in z njo tolažba in mir.

Te neprijazne, zaduhle stene, ta bolest nešteti dni, te dolge, prejokane noči, so ji skopale preran grob.

In nekoč so se morale zatisniti oči v večni pokoj. Ni bilo težko slovo in ni ga bilo dosti. Samo od njega, ki ga je iskala duša pet dolgih let, ki so ga klicale solze v poznih urah, se je poslovila . . . Željno so gledale oči okoli po celici in ustne so se gubale v poljub, v slovo . . .

Dolge, skrivnostne sence so se lovile po osivelem zidu. Kakor njegov spomin so prihajale, stezale se proti postelji in ji nalahno zapirale oči . . . Za daljnimi

polno Slovencev“, „Filijala Böhmische Unionbank v Gradcu“, „Neki tukajšnji trgovec“, „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“, „Trgovski tovariši“, „Iz Št. Petra“, „Še enkrat leto 1848—1908“, „V spomin na ljubljanske dogodke 20. septembra 1908“ in druga polovica članka „Občinska hranilnica v Postojni“.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Rilo Kraigher 1 K, br. Fran Križe 10 K in 4 K vstopnine k „Sokolu“, ki jih je izročil br. B. Macner. Gdč. Mimi Mislej je izročila čisti dohodek veselice „Pipčarskega kluba“ dne 4. t. m. na vinski trgatvi 92 K 71 h. Srčna hvala in živeli!

Čemu to? Postojnska obrtna nadaljevalna šola ima še vedno dvojezični pečat: „Gewerbliche Fortbildungsschule in Adelsberg“. Menda tudi relikvija iz boljših starih časov. Komentarja ni potreba.

Odbor telovadnega društva „Sokol“ v Postojni izreka tem potom slavnemu „Pipčarskemu klubu“ v Postojni najiskrenejšo zahvalo na izročnem čistem pribitku „Vinske trgatve“ prirejene dne 4. t. m. v Narodnem hotelu v Postojni v znesku 92 K 71 v. Obenem se zahvaljujemo srčno g. Al. Domicelju iz Zagorja za podarjeni mošt, ki se je na trgatvi razprodajal v ta namen. Zavednemu narodnjaku in vsem članom „Pipčarskega kluba“ naša srčna hvala! Na zdar! Za odbor: Fran Paternost, t. č. starosta. Fran Kutin, t. č. blagajnik.

G. lekarnar Bakarčič je dal na novo prebarvati napis, ki je bil zamazan o priliki demonstracij, sedaj se še lepše blišči nemški napis na prvem mestu „Apotheke“. Ali ni to izivanje?

Postojnski jamski blagajnik je zvest član postojnske se v agoniji nahajajoče „kazine“ ter poveljnik požarne brambe v Vel. Otoku, ki ima edina še nemško poveljevanje na Kranjskem. Hajl!

Veselica „Pipčarskega kluba“ se je dobro obnesla. Obisk je bil dovoljen, vendar bi bil lahko boljši. Vsa čast marljivim prirediteljem, ki so žrtvovali čas in se trudili, da je bil vinograd tako lepo urejen. Pohvalno bodi omenjen g. Kraiger Gustav, Macner Baltežar, g. Križe Fran in drugi, ki imajo največ zaslug na tej prireditvi. Le tako naprej!

V Postojni so se zadnjo nedeljo stepli domači fantje. Domačin fant Gorjanc (Smrekarjev) je brez vzroka napadel k vojakom odhajajoče fante, posebno pa mirnega fanta Sibenika, katerega je vrgel na tla. V tem je zavrela kri, hitro vstane, prime Smrekarjevega ter ga hipoma vrže ob tla. Drugi fantje skočijo na ležečega kateri je dobil z neko oestro stvarjo ravno v vrat zadaj. Prihitevši zdravnik je konstatiral, da ima prerezano glavno žilo v vratu in bila je nevarnost da bi izkrvavel. Ta čin je vsega obsojanja vreden, vendar se mora pripomniti, da je vže dolgo iskal, kar je v nedeljo našel.

„Pri Miklavžu“ in „pri Škofu“ v Medenih ulicah in na Pogačarjevem trgu v Ljubljani lovi Slovence neki nemškutar. Izbral si je ta „sveta“ imena zato, da bi vlovil pobožne Slovence, kar se mu je posrečilo zdaj. R. Miklavc je prodal le v eni teh trgovin v sredo in soboto za 900 K.

V Ljubljani imamo mir že od 23. septembra. 17. pešpolk se je šele pred par dnevi vrnil v Celovec.

lesi onkraj samostanskih senožeti so srkali vrhovi temnih smrek velikožareče solnce, srebali so Dorotejino potolaženo dušo . . .

* * *

Živ človek ni vedel, kam je izginil Polde. V samostan ga ni bilo več in od nikogar se ni poslovil . . .

Dolga vrsta let je že vtonila v morje časa. Tine se je oženil z brhko hčerko nekega bogatega posestnika na Dolenjskem, ki mu je ravnokar povila že tretjega sinčka. Včasih, ko je mislil nazaj v pretekle dni, spomnil se je tudi siromaka Poldeta in tesno mu je postalo ob tem spominu, da se ga je raje iznebil.

Mrzel zimski dan je bil zunaj in burja je sipala goste kosmiče, ko je sedel na divanu pri oknu in zrl v burni metež. Na kolenih mu je sedela ljubka ženka in se mu toplo privijala k prsim.

Tine je bil čudno zamišljen. Mislil je spet na Poldeta in ta dan se ni mogel iznebiti spominov nanj.

Hipoma buti hlapec v sobo s prestrašenim pogledom in z zamazanim papirjem v roki . . . zaprlo mu je besede.

„Kaj se je zgodilo?“ vprašata iznenadena oba.

„Tukaj je papir . . . berite.“

S svinčnikom so bile slabo, komaj čitljivo napisane te-le besede:

„Dragi Tine!

Par dni se že potikam pod tvojo streho in nihče me ni opazil. Glad in beda sta me zanesli pod tvoj krov in nikar me ne kolni, da sem prišel ravno k tebi po smrt.

V svet me je neslo gorje, ker ni bilo miru v moji duši. Kje so kraji, ki sem jih preromal v teh dneh! Pa bolesti ni bilo nič manj, temveč množila se je dan za dnem, vedno bolj mi je razjedala mladost, mi gubala obraz in danes sem tak, da boš težko še zasledil na mojih licih kako potezo nekdanjih dni.

Vem, da se še kedaj spomniš mene siromaka in najine mladosti. Tisti veliki petek ti gotovo še ni umrl v spominu, ko sva se videla zadnjič.

Kaj sem takrat doživel in kaj v teh groznih dneh, tega ne izve nihče in tudi tebi ne morem razodeti. Ne zameri mi zato. Tako je obljubila duša tisti večer in bolest ne sme prek ust. Iz duše je legla v dušo. Nihče je ni videl, kakor bi se zgodilo sred polnoči. Ko bi bil takrat poslušal tvoje besede, ne poginil bi danes sredi bede . . . in da jih nisem poslušal, mi tudi ni žal. Tako mi je bilo usojeno.

Še več bi ti napisal, pa je premajhen ta papir in tudi roke omagujejo gladu in mraza. Vem, da boš komaj bral.

Zato pa stražijo Nemce po vseh voglih žandarji. Promet je zopet ves nemoten, osobito kar se tiče slovenskih trgovin, ki so si nabavile izvrstno novo blago. Nemške trgovine so večidel prazne.

Nemški napisi se ne povrnejo več v Ljubljano. Kdor pa ga ima in bodisi le na drugem mestu, o tem vedo vsi Slovenci, da ne spoštuje njih čuta.

Kranjska hranilnica je v hudih škripcih. Vladni dvorni svetnik Gocani jo je v teku 6 ur vso pregledal in objavil v uradnem listu, ki še vedno izhaja v nemškem jeziku, da je pri „Kranjski hranilnici“ vse v redu. Tedaj vladni revizor je v par uricah pregledal ves zavod in vse njega papirje, zadolžnice itd! Gocani, kakor je sploh znano, o hranilništvu toliko razume kakor slepec o barvah. Zato je njegova pohvala vzbudila burno veselost.

Kdo ne zasluži našega zaupanja. Kdor ne pošilja svojih otrok v naše slovenske šole, ker ne spoštuje našega jezika.

Tudi kočevski časopis si upa trditi, da so metali Ljubljančani na Belgijce kamne.

Žrtev celjskih Nemcev. 20. septembra so Nemci čevljarja Obuta težko ranili na možganih. Te dni se je nesrečnik obesil, ker mu ni mogel noben zdravnik pomagati.

Nemški časopisi prinašajo dan za dnem lažnjive vesti o Ljubljani. Nihče jih ne konfiscira, le s slovenskimi časopisi se igra c. kr. vlada. „Notranjca“ 39. številko je zaplenila, da je ni bilo moči več izdati. Kar je ostalo, smo hoteli priobčiti v 40. številki. Vlada pa je zaplenila še to, kar je minuli teden pustila.

Prosim te, predno sklenem, da ne vržeš mojih revnih kosti na gnoj, marveč mi, kot nekdanji prijatelj preskrbiš spodoben pogreb. Naj ti plača nebo zato in podeli največjo srečo in blagor tebi in tvoji družini.

Z Bogom!

Tvoj Polde.“

Tresle so se mu te besede, ko jih je bral.

„Kje pa je vendar siromak, morda pa še ni mrtev?“

„V kotu hleva leži pri jaslih in v roki je krčevito stiskal ta papir. Moj Bog, kar sapa mi je zaprlo, ko sem ga zagledal!“ hiti hlapec.

Siromak ni bil skoro več podoben človeku. Ves raztrgan je bil, kolena so bila skrčena in lica globoko vdrt. Usta je imel stisnjena in zakrivale so jih dolge kocine. Pod razmršenimi lasmi so se skrivala ušesa in čelo in toliko, da so se še videle izpod njih globoko varane oči. Nič več ni bilo nekdanjih potez, nič več cvetja mladostne lepote, ki se je nekoč prelivala po teh licih.

Tine se je ves tresel ob tem prizoru in sočutne solze so mu drčale po licih. Tudi žena je bila vsa iznenadena.

Prenesli so reveža v sobo, umili ga in preoblekli ter ga položili na lep mrtvaški oder . . .

„Zakaj ni siromak mogel potrkat na duri! Odprl

Če se poje v Ljubljani. Trije fantje, ki so bili na naboru, so peli domu gredoč po Dunajski cesti. Kar so ugledali za sabo 2 žandarja in stražnika. Dva pevca sta stekla v stran, pleskar Novak, ki si ni bil svest pregreška, pa je šel mirno dalje. Pri železniški zatvornici je obstal, ker je bila zaprta. Tukaj sta ga žandarja došla, sta ga podrla na tla in suvala s puškinimi kopiti. Nato sta ga kot največjega hudodelca odgnala v zapore deželnega sodišča. Železniški čuvaj je videl vse.

Vindiše barabe je zmerjal poslovodja tvrdke Eker Slovence. Izognil se je kazenski razsodbi s tem, da je plačal Ciril Metodovi družbi 30 K in 30 K za nedolžne žrtve. Denarja pa ni plačal sam, ampak neki uradnik Kranjske hranilnice, seveda ne iz svojega žepa.

V političnem okr. Logatec dobivajo županstva od glavarstva uradne zavitke s samonemškimi napisi. To je razžaljenje naroda. Zahtevamo slovenske nadpise.

V zadnjem Notranjcu je bil zaplenjen tudi stavek: „Srce zvesto in delavno ročico za doto, ki je nima milijonarka, potrebujejo naše hčere, ne nemškega jezika.“ To je pa že vendar od sile, kaj si upajo v naši državi zapleniti!

Potnik Passeger iz Gradca je zmerjal v Ljubljani nekoga z vindišer hund!

Ljubljanski Nemci so ponatisnili zvezek, v katerem imajo zapisane vse svoje trgovce.

Na splošne pritožbe od strani kavarnarjev, da se tem kljub miru, ki je zopet nastal v Ljubljani, kratijo pravice policijske ure s tem, da se ukazuje za-

bi mu jih bil in z veseljem bi ga vzel v svojo sredo. Moj Bog, da bi še enkrat spregledale njegove oči, vse bi storil zanj! . . .“

Toda zaman je bilo zdihovanje. Mirno so plapolale sveče ob odru, ljudje so hodili kropit in spet odhajali.

Drugi dan je bil pogreb, tako veličasten, kakršnega že ni bilo dolgo v trgu. Velika vrsta ljudi se je pomikala proti pokopališču . . .

„Tako ga je ubilo življenje, kakor sem mu nekoč še kot nerazsoden študent po pravici prerokoval“, je rekel Tine sam pri sebi, ko je po pogrebu zopet sedel v svoji sobi na divanu in gledal skozi okno.

„Jaz mu nisem kriv in ni težka moja vest. Lepo sem ga spravil na pokopališče, storil sem po svoji moči.

Zdaj si tam! Mir ti bodi v rahli zemlji, mir, ki je koprnelo po njem življenje in ga ni doseglo.

Dolgi dnevi so že trenili mimo naju, zdaj se spomnim. Kje je že tisti veliki petek, ko sva bila zadnjič skupaj! Pred razpelom je plakala sestra Doroteja in tvoja duša je delila njeno bol . . . Zdaj sta oba v deželi pokoja, naj vama bo milo nebo! — — —“

Še dolgo v mrak je plakal Tine in mislil na svojega dobrega prijatelja, dokler ga ni vzdramil iz polusna kodrolasi sinček, ki ga je prišel klicat k večerji . . .

pirati kavarne ravnoisti čas kot gostilne, se je podal odbor gostilniške in kavarnarske zadruga dne 21. sept. k dež. predsedniku prosit, naj temu odpomore. Deželni šef je to z vso gotovostjo obljubil. Gostilničarjem se je primaknila 1 ura, kavarnarjem pa nič. Čakalo se je en teden in še dalje, a od nikoder ni prejšnjih pravic. Zadruga je nato prosila 2. oktobra pri notr. ministrstvu telegrafično odpomoči, ali te kljub temu od nikoder ni. Posamezni obrtniki kavarnarji imajo vsled tega izjemnega stanja neizmerno škodo, osobito nočne kavarne, koje imajo po dnevu malo posla. Po 400, 600 do 800 kron škode že zaznamujejo posamezniki; kdo bo to povrnil tem že itak za existenco se borečim obrtnikom? Morda davčna oblast? Dvomimo. Dež. predsedniku se ne more dopovedati, da v interesu obrta nikakor ne gre zapirati kavarne istočasno z gostilnami. Uvideti bi morala tudi policijska oblast, da so te gnječe po cestah zvečer le vsled tega naenkratnega izganjanja iz gostiln in kavnarn, kar rodi med občinstvom glasno nejevoljo. Odposlanci kavarnarjev so stopili včeraj pod vodstvom zadružnega načelnika še enkrat k dež. predsedniku baronu Schwarzu, hoteč prositi ga, naj zaukaže zopet normalne policijske ure, ker obrtniki po nedolžnem silno škodo trpe, a baron Schwarz je bil tako razburjen, da je le od enih vrat k drugim hitel in ni dal od sebe nič besede. Odposlanci so se obrnili, rekli „z Bogom“ in odšli. Na to ne moremo drugega kot reči: E bogme, bolje je bilo za osmanske vlade nego je za avstrijske.

Javornik vže dva dni gori, sedaj je 50 oralov v ognju. Škode je baje vže sedaj čez 20.000 K. Kako je nastal ogenj ni znano, a najbrže so to nasledki kake lahkomiselnje polharske družbe.

Na znanje vzamemo z veseljem, kar nam piše med drugim vel. g. Perharc z ozirom na notico, ki je nastala vsled nesporazumljenja: Dopisnik iz Postojne v Notranjcu me dolži v listu dne 3. oktobra t. l. št. 40 Slovence nevrednega postopanja. Sicer pravi dopisovalec sam, da je vsebina njegovega poročila neverjetna a vendar se mu ni zdelo potrebno iskati v zadevi natančnih informacij. Ako je dopisovalcu na stvari in resnici ležeče, naj se potruži k meni in jaz mu bodem nalil čistega vina, moje trditve morejo potrditi štiri priče, a tukaj nečem zadeve pojasnjevati, ker bi zamogla nekemu škodovati, kar pa ni moj namen. Pripomnim le, da sem tudi jaz dal svoj obulus za Ciril Metodovo družbo, kar more dokazati dotična nabiralna pola in da sem v to bolj poklicanemu gospodu nasvetoval, naj bi napravil okrožnico v svrhu nabiranja prispevkov med nekaterimi osebami, nabrani prispevki pa naj bi se podarili starišem nesrečnega Lundra, ki so se podali k pogrebu v Ljubljano in tam vsled žalosti zboleli. To so torej dejanja, nad katerimi se dopisovalec toliko zgraža! Pozivljam ga, naj mi pove osebo, katero jaz baje za svet povprašujem in ki je narodna izdajica!

A. Perharc, c. kr. uradnik.

Iz trnovske okolice. Na koru v Trnovem imajo ob nedeljah sejo in branje časopisov, katere nosi

neki gospod onemu, kateri ni ne liberalec, ne klerikalec, ne socialist, ampak vse. Ta hoče tudi učiti druge politike, a jo sam ne zna. Takim polovičarjem pravijo pri nas „mastrunci“ ali pa polovičarji. — V znak žalosti je razobesila Bistriška občina črni zastavi na „Narodnem domu“ in na zvonik. Da, reči se mora, da je bil skoraj potreben enkrat takšen bojni klic proti našemu sovragu, kakor se je te dni zgodil v Ljubljani. Sedaj ljudstvo čuti narodno zavest, sedaj ve, kaj je Slovenec ali pa Nemec. Vsi bi morali tako nastopati kakor je nastopil gosp. Brinšek, trgovec v Trnovem, ko so mu ponujali nemški agenti razno blago, je vsakemu rekel, da od Nemcev nikdar več ne kupi nobene stvari. Da, tako je prav! Vse na noge proti kletemu sovragu Nemcu! Bojkotiranje naj bode tista vojna, katera bode vse premagala. Svoji k svojim! — Nemški napisi so izginili kar čez noč ali pa so se na prejšnjem mestu z znakom žalosti t. j. s črno barvo prevlekli tako, da ni niti enega več. — Trnovska mlekarska zadruga ima v službi dva Nemca, katera rada zabavljata slovenskemu jeziku in pravita, da Nemci žive Slovence, ne pa nasprotno. Proč z njimi! Tako tudi z nekim čebelarjem v Il. Bistrici. — Odhodnico je napravila čitalnica v Trnovem g. L. Oblaku, odhajajočemu k vojakom. Prišli bi bili tudi tamburaši, katerim se je pa zaradi tragedije v Ljubljani odpovedalo. Z gospodom L. Oblakom izgubimo vnetega Slovence, delavnega društvenika, velenadarjenega mladeniča, katerega bomo zelo pogrešali. Želimo mu, da bi težka vojaška leta dobro preстал in, da bi se vrnil zdrav in vesel kot navdušen Slovenec v svojo rojstno deželo.

„**Pevsko društvo v Vipavi**“ je priredilo v nedeljo igro „Cigani“, katera je vzbujala mnogo smeha in pohvale; čisti dobiček se pošlje v Ljubljano za nedolžne žrtve. Na splošno zahtevanje se igra ponovi to nedeljo 11. oktobra zvečer ob pol 8. uri ravno tam; čisti dobiček se pošlje nesrečnim pogorelcem v Črnem vrhu nad Vipavo; radi tega se pričakuje obilo udeležbe.

Iz Planine nad Vipavo. Vse ceste in poljska pota so na Planini v silno slabem stanju ter pričajo, kako malo se naš očka župan brigajo za svoje županske dolžnosti. Koliko več vinskih kupcev bi prišlo na Planino, ako bi imeli boljše ceste, tako se pa vsak boji po teh slabih cestah voziti. — Odkar pri nas slušbuje vrli nadučitelj Vuga, imeli smo pod njegovim vodstvom prav lepo petje v cerkvi, a sedaj je vsled trmoglavosti našega župana mogel g. nadučitelj Vuga opustiti cerkveno orglanje, ker mu ob koncu leta ni hotel izplačati zasluženega plačila, ampak ga salomonsko modro zavrnil, da naj si nadučitelj pri posamičnih občanih sam išče plačilo za cerkveno orglanje. — Sedaj pa opravlja v cerkvi župan sam posel pevodje. Svetujemo mu, da naj prevzame tudi mežnarski posel in občinskega cestnega pometača, ker za poslednji dve službi je veliko bolj sposoben nego še nadalje županovati. Pri prihodnjih občinskih volitvah vsi zavedni

Planinci tedaj na noge in dajmo zaslužen brco sedanjemu županu!

Vojaki so aretirali v Vipavi nekega civilista, ne da bi isti kaj posebnega zakrivil. Ljudstvo je silno ogorčeno.

Kmečko gospodarsko zadrugo ustanovili so na Velkempolju na Vipavskem. Notranjske krčmarje, kateri se hočejo preskrbeti z dobrim gorskim vipavskim vinom, opozarjamo na to zadrugo!

Vinska letina na Vipavskem je letos izredno bogata. Pridelalo se je toliko grozdja, da ljudem primanjkuje posod, da bi spravili bogati vinski pridelek. Krčmarji in vinski trgovci naj se sedaj potrudijo na Vipavsko, ker sedaj dobe prav po ceni vinski mošt.

Volitev gozdnega odseka na Slapu pri Vipavi se je vršila preteklo nedeljo. Izvoljeni so Jernej Žorž, Viktor Uršič in Janez Furlan. Vsi trije so vrli pristaši naše kmetske stranke.

Prva vipavska vinorejska zadruga nakupila je letos prav obilo grozdja ter s tem rešila mnogo kmetovalcev iz zadrege, ker jim je primanjkovalo sodov, da bi spravili bogati vinski pridelek. — Sedaj prizna vsak pameten kmetovalec, kako potrebna je bila ustanovitev te zadruge. Prva vipavska vinorejska zadruga je eminentne važnosti, da vitalnega pomena za celo Vipavsko dolino, zato pa se je oklenite — pristopite ji kot združniki vsi zavedni kmetovalci, ker sedaj ste prepričani, da ima ta zadruga resen namen izboljšati bedni gmotni položaj vipavskih vinorejcev.

Iz Vipave se nam poroča, da so bili v noči od 22. do 23. t. m. vsi nemški napisi na hišah in občinskih krajevnih deskah z belilom prebarvani tako, da ni več znati nemškega napisa. To je najboljši odgovor na Švarcove žrtve! Vse ljudstvo se zgraža nad brutalnim postanjem vojaštva v Ljubljani in nad onimi, ki so zakrivali te brutalnosti.

Vinska veletrgovina Weber iz Dunaja namerava letos na Vipavskem nakupiti 10.000 hl vina. Dobrota vipavskega vina je letos splošno zaslovela v stolnem Dunaju.

Druga košnja se je letos prav dobro obnesla na Vipavskem. Nakosilo se je toliko otave, da ne bode letos nikakega pomanjkanja sena.

Narodno gospodarstvo.

Olajšave v vojaških zadevah izseljencev. Če vloži c. in kr. konzulat v tujini prošnjo, se dovoli dotičnemu izseljencu, da mu dvakrat sploh ni treba iti k naboru. V tretjič pa se mora dati pri c. in kr. konzulatu v tujini zdravniško preiskati. Če je potrjen, lahko odgodi vojaško leto do 1. oktobra, ko dovrši 24. leto. Takrat se mora dotičnik vrniti v staro domovino. — Rezervisti v tujini morejo do konca januarja prositi, da se jim odpuste vojaške vaje. Prošnje je vložiti pri c. in kr. konzulatu, priložiti ji je vojaški list (pas).

Prvo meso iz Srbije, 4 vagoni s 189 prešiči, so došli 10. septembra na Dunaj. Že na srbski meji so žive živali in meso preiskali naši živinozdravniki. Pri izkladanju na Dunaju pa je bilo meso 30 prašičev nevžitno, ker je smrdelo. 819 kg se je uničilo 1396 kg špeha pa se bo porabilo le v tehnične namene, ker niso vžitni. Srbi imajo torej veliko škodo.

Svarilo pred izseljevanjem v Ruščuk na Bolgarskem. Ministrstvo notranjih zadev je iz zanesljivega vira izvedelo, da so mnogobrojni avstrijski delavci v pivovarni Sv. Petra v Ruščuku na Bolgarskem obsedeli in so bili končno prisiljeni z občutnimi izgubami ostaviti bolgarsko zemljo. Predno tedaj kdo vstopi v delo pri omenjeni pivovarni, naj se posvetuje s c. in kr. konzulatom v Ruščuku, ki daje drage volje vsa potrebna pojasnila. Zadnji čas pa so se razmere znova znatno poslabšale.

Koslerjevo pivo je takoj po ljubljanskih dogodkih odpovedala gostilna Benčina v Starem trgu pri Ložu. Nihče ni hotel piti tega nemčurskega fabrikata. Sedaj se toči pri g. Benčinu Auerjevo pivo.

Semenj. Dne 7. t. m. bilo je na mesečni semenj prignanih 499 konj in volov, 400 krav in telet, skupaj 899 glav. Kupčija bila je pri konjih, kakor tudi pri goveji živini dobra, ker po oboje so prišli Lah. — Cena goveji živini je bila od 58 do 68 vin. kilogram žive vage.

Delavsko gibanje. 7. oktobra se je na Dunaj odpeljalo 78 Kočevarjev kostanj peč. 6. oktobra se je v Ameriko odpeljalo 50 Slovencev in 40 Hrvatov, 87 Hrvatov in Slovencev se je pripeljalo pa nazaj. V Kočevje je šlo 30 rudokopov, na Dunaj se je odpeljalo 40 Kočevarjev, v Inomost je šlo 50, v Heb 60, v Linc pa 25 Hrvatov.

Po svetu.

Delovanje srca. Po računu nekega francoskega prirodoslovca je srce 0.15 m visoka in 0.10 m široka sesalka, ki v normalnem stanju, — če se računa na eno minuto 70 (udarcev) utripov — napravi v eni uri 4200, v dnevu 100.800, v letu 36,792.000 in 70 letih 2,575.440.000 udarcev. Povprečno pride iz srca pri vsakem utripu 100 gramov krvi v krvotok; to je v eni minuti 8 l, v eni uri 420 l, in v enem dnevu 10 ton in 80 l. Vsake 2 do 3 minute dospe kri do srca. Z živo energijo, s katero srce deluje, bi se lahko 46 ton 1 m visoko vzdignilo. Ta mali stroj, ki neumorno noč in dan deluje, odda v 70 letih več nego 250.000 m³ krvi.

Iz Pariza javljajo: 3. oktobra ob 4. popoldne se je vzdignil Vrigt v novem zrakoplovu in je preletel v 12 min. 28 ⁴/₅ sekundah 23 km. 10 km je premeril v 13 min. 5 sek., dočim je preje s starimi vijaki rabil 13 min. 55 sek. Potem je povabil Vrigt ameriškega časnikarja Dikinsa na zrakoplov ter letel z njim 3 min. 21 ⁴/₅ sek. v višini 25 m. Nato je povabil tudi francoskega časnikarja Rajhla. Solnce takrat ni bilo več

na obzorju, lahna megla je pokrivala ravan. Vse je bilo tiho, le delovanja motorja je bilo slišati. 30 minut je Vrigt s tovarišem krožil po zraku v elipsah krog zaznamovanega trikotnika in še ni mislil nato, da bi se izpustil. Množica, ki je bila doslej tiha, se ni mogla več vzdržati ter začela glasno izražati zadovoljstvo. Po 55 min. 32 $\frac{1}{5}$ sek. se je spustil Vrigt lahno na zemljo.

Obisk cesarja Viljema pri grofu Cepelinu. Kakor poročajo časopisi, je nemški cesar Viljem namenjen obiskati v najkrajšem času grofa Cepelina. V gradu virtenberškega kralja v Fridrihshafnu imajo velikanske priprave, ker tamkaj bo nemški cesar stanoval v času svojega bivanja v tem mestu.

Nesreča pri berolinski nadcestni železnici. Velika nesreča se je pripetila te dni v Berolinu. Strojevodja Šrajber je prezrl signale, vsled česar sta trčila dva vlaka in padla na zemljo. Vseh 40 popotnikov se je več ali manj poškodovalo. 8 med njimi jih je mrtvih. V Berolinu se baje dosedaj še ni pripetila tolika nesreča.

Poslano.

Slovo!

Spodaj podpisani se poslavlja tem potom od vseh prijateljev; za dobo treh let moram zapustiti Notranjsko, posebno pa kar mi je najhuje: zahajal ne bom več v trnovsko čitalnico, za katero sem bil vnet po svojih slabih močeh. Zahvalim se vsem prijateljem posebno pa g. R. Valenčiču za napravljeno odhodnico, kolikor je bilo mogoče v tem žalostnem času. Zahvalim se tudi govornikom „v slovo“, „Zastor se je dvignil in pogled se nam odpre v široko pot, pot kateri ne ve nihče konca...!“ — Tudi pozdravljam vse cenjene bralce „Notranjca“.

Vse Slovence jaz pozdravljam
zdaj, ko v tuje kraje grem,
v duhu se od vseh poslavljam.
Ali pridem še? Ne vem...!

Tri leta bodem mučenik
podloga tuji peti;
položen sem na žrtvenik.
Ne smem slovensko peti!

Vendar bo tolažba ena,
ki pozdravlja me povsod;
Slovenec, raja zapuščena
vživa malokje dobrot.

In bo misel me vodila
sredi križev in nadlog:
Me Slovenka je rodila
in slovenski je tud' Bog...!

Vsem prijateljem in neprijateljem kličem „Na zdar“!
V Trnovem, v oktobru 1908.

L. Oblak.

Poslano.

Ker nas neka oseba v Postojni sumi, da smo v osodepolni noči v Postojni napise z črnilom namazali, izjavljamo tem potom, da bomo proti dotičnemu, kakor proti vsakemu, ki bi te izmišljotine razširjeval sodnijsko nastopali.

Postojna, dne 8. oktobra 1908.

Slavoj Dimnik, Fran Kutin, Josip Vodopivec.

Za kratek čas.

Fatalna delitev. Ona razburjena: „Kako, torej moje mnenje nima nikdar nič veljave?“ On: „Gotovo, gotovo moja ljuba — kadar sva istega mnenja, tedaj se zgodi Tvoja volja, če sva različnega pa moja.“

Skrbna gospodinja. Gospodinja: „Gospod doktor, prosim vas, če pride gospod Jenko k vam, da mu ničesar ne zapišete.“ Doktor: „Zakaj pa?“ Gospodinja: „Rad bi namreč od vas dobil kako zdravilo za pospeševanje teka in on je pri meni na hrani.“

Babjek: „Rezika, za ženo vas ne morem vzeti, dobite pa trajen prostorček v mojem srcu...“ Dekle: „Hvala ne drenjam se rada!“

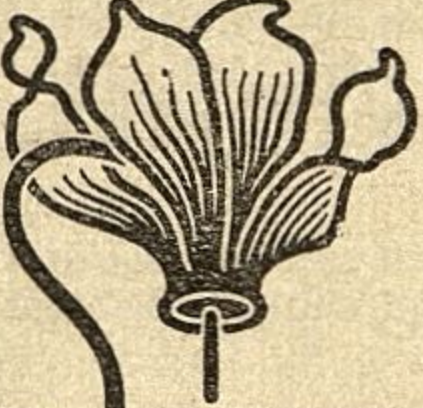
Razglas. Milodare za pobite nemške šipe, ki so tako silno trpele v Ljubljani, naj pošiljajo avstrijski Nemci na uredništvo lista „Bolha“. Imena dobrotnikov se tam objavijo.

Listnica upravnštva.

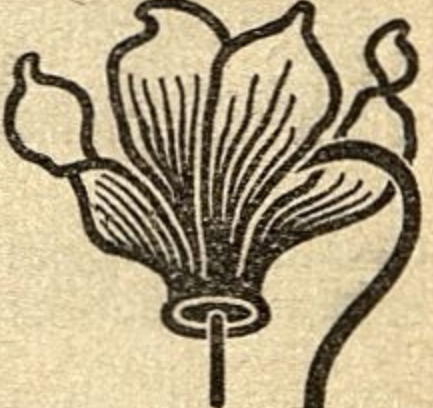
Gospod Jos. M., Hrenovice. Izjavo priobčimo le proti plačilu 6 K. — Gosp. naročnike, ki še dolgujejo naročnino, opozarjamo, naj jo vpošljejo takoj.

Loterijske številke.

Dunaj 3. oktobra	49	51	29	84	15
Brno 7. oktobra	45	83	29	67	58

Pozor!

Pozor!

Travniki in njive!

V sredo, dne 21. oktobra t. l.

bodem prodajal na drobno nekaj travnikov (Sivšček, Bokajnik) na Studencu in na Hraškem v bližini državne ceste potom dražbe. Na travnikih se kosi dvakrat na leto.

□ □ □

Pričetek dražbe na Studencu bode ob **9. uri** predpoldne.

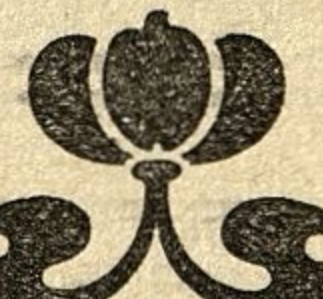
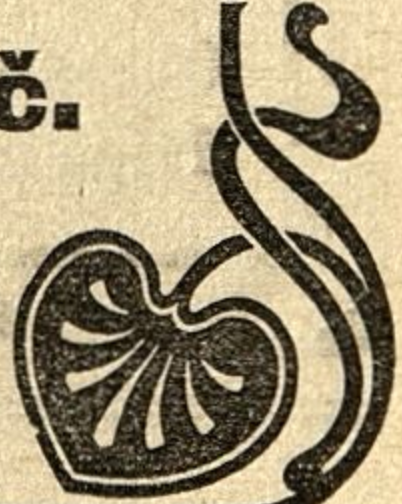
□ □ □

Kupnino bode plačati **v 5 letih**. Dražbeni pogoji se zvedo na licu mesta na dan dražbe.

□ □ □

Isti dan se bode dalo tudi nekaj zemljišča v zakup.

Josip Lavrenčič.

Parna opekarna

Jos. Lavrenčiča v Postojni

priporoča **zidake**, vsakovrstno **strešno opeko** n **opeko za tlak** v poljubnih množinah in po nizkih cenah.

Pivčana

domači pivški mošt iz lastnega vinograda točil bodem od 1—31. oktobra v lastni hiši, ter se slavnemu občinstvu najtopleje priporočam

A. DOMICELJ

Zagorje — Št. Peter ob Pivki.

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik
ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Sprejme se takoj

trgovski vajenec

kateri je ljudsko, oziroma meščansko šolo z dobrim uspehom dovršil.

LUDOVIK DITRICH

trgovina z mešanim blagom in pekarija.

Svoji k svojim !

Priporoča se častitemu občinstvu pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**
Ljubljana

Stritarjeve ulice • Lingarjeve ulice

■ ■ ■

Postrežba strogo poštena. Cene najnižje.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v.
priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po 4³/₄% od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5¹/₂% in amortizaciji najmanj 1¹/₂%, na osobni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.